SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 237. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 14, 1994. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 14-го ГРУДНЯ 1994 Ч. 237. РІК CI

УКРАЇНА І РОСІЯ ДОГОВОРИЛИСЯ В СПРАВІ БОРГІВ

Київ (Р. Р.). — Згідно з повідомленням української телевізії, прем'єр-міністер України Віталій Масол та керівник уряду Росії Віктор Черномирдін 9-го грудня підписали документ, згідно з яким Україна відмовляється від активів та пасивів колишнього СССР під умовою, що Росія візьме на себе виплату української частини зовнішнього боргу СССР. За словами Масола, тепер „Україна нікому не винна і не винні їй". Він підкреслив, що від України щороку в рахунок погашення вимагалося понад 800 міл. дол.

У Москві голови урядів країн СНД підписали 19 документів , більшість з яких ще потребують затвердження на Раді керівників держав співдружности, заплянованій на 21-го грудня.

Як пояснив В. Масол, йдеться „тільки про економічну інтерґрацію, а не політичну реанімацію колишнього СССР". Учасники зустрічі домовилися про систему міжнародних розрахунків, які не заторкуватимуть національних грошових систем. Це не буде рублева зона, а лише єдиний платіжний простір. Голова Міждержавного економічного комітету (МЕК) Алєксєй Большаков сказав кореспондентам, що протягом наступного року Україна втратить у Співдружності Незалежних Держав 20 відсотків товарообороту.

Передбачається, що головою колеґії МЕК буде обрано заступника голови уряду Російської Федерації Юлія Ярова.

Перший віцепрем'єр-міністер України Євген Марчук сказав, що „на зустрічі голів урядів країн СНД 9-го грудня у Москві Україна приєдналася лише до тих угод, які не суперечать її законам". Не підписала українська сторона документ про кошторис видатків на забезпечення діяльности Ради міністрів оборони країн СНД і її органів на 1995 рік, оскільки Україна не є членом Ради оборони.

Серед підписаних є документ щодо корпусу сил швидкого реаґування на катастрофи в рамках СНД. Згід-но з цим документом, до корпусу входять спеціялізовані національні аварійно-рятувальні підрозділи, які, при виникненні надзвичайних ситуацій, вилітають на місце подій і входять до складу Міжнародних сил, що діють під єдиним командуванням.

За словами Є. Марчука, через те, що Україна не підписала статут СНД, російські митники беруть 25 відсотків податку із сімох російських підприємств, які співпрацюють з українськими. Тому це питання також має вирішитися найближчим часом. Можливо, під час обговорення широкомаштабного договору про партнерство і співпрацю України з Росією 15-16-го грудня у Москві.

Л. КУЧМА ПЕРЕВОДИТЬ ЧИСТКУ В КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ

Київ (Р. Р.). — Тут у суботу, 10-го грудня, відбулося надзвичайне засідання Кабінету Міністрів, скликане з ініціятиви Президента України Леоніда Кучми. Необхідність скликання виникла через енерґетичну кризу. Як сказав Президент Кучма, „ситуація в енерґетиці катастрофічна, а винних, як завжди, нема". Отож він вирішив встановити персональну відповідальність членів Уряду за паливно-енетрґетичний комплекс (ПЕК).

Виробництво електроенерґії на атомних електростанціях критично впало, Міністерство Енерґетики вишукує додаткові джерела постачання вугілля для електростанцій. Через велику заборгованість порушено стабільне постачання ґазу з Росії та Туркменістану. Віцепрем'єр-міністер України з питань ПЕК Анатолій Дюба вважає, що причиною кризи є помилки плянування в минулому, коли в бюджеті України ПЕК не включалося як пріоритетний.

Голова Державного комітету з атомної енерґетики Михайло Уманець вважає, що причиною незадовільного стану в галузі є відплив фахівців до Росії, де заробітна платня на атомних електростанціях набагато вища. Заступник міністра фінансів України Борис Соболєв повідомив, що Росія домагається частини майна „Украґазпрому" тому, що український борг зріс до 1.5 біл. дол. Висловлювалося багато пропозицій, але рятує Україну поки що те, що саме в цей час тут трохи потеплішало. Морози порівняно невеликі, а в деяких областях температура тримається близько нуля.

Президент України сказав, що це останнє попередження для міністрів, але декого все ж звільнено за недотримання умов розрахунків за ґаз та зірвання міждержавного постачання електроенерґії. Президент попередив А. Дюбу, що коли праця паливного енерґетичного комплексу до кінця року не буде впорядкована, то доведеться залишити і йому своє становище.

Указом Президента звільнено голову Державного комітету з нафти і ґазу Михайла Коваленка та голову Державного житлового комунального господарства Анатолія Дрона. Захиталося крісло і під заступником міністра фінансів України Михайлом Гончаруком. Його доля вирішується. Тиждень перед тим новим головою правління акціонерного товариства „Украґазпром" призначено Богдана Клюка, 1949 року народження з Івано-Франківщини. Бориса Тарасюка призначено першим заступником міністра закордонних справ України. Перед цим він працював заступником міністра закордонних справ. Володіє англійською і французькою мовами.

Л. Кравчук заперечив свою причетність до злочинів

Київ (Р. Р.). — Як повідомило 10-го грудня аґенство УНІАН, тернопільська обласна газета „Вільне Життя" надрукувала інтерв'ю з колишнім Президентом України Леонідом Кравчуком.

На запитання, якою мірою він може нести відповідальність за дії Юхима Звягільського, Л. Кравчук відповів: „Кожний несе свою відповідальність". За словами Л. Кравчука, Звягільський міг продати авіяційне паливо без дозволу тодіш-нього керівника держави: „Були чітко розподілені уповноваження... Припостімо, я дав би згоду на продаж палива, але тільки в разі вигідного продажу. Йдеться про політичне рішення. А за механізм його вирішення відповідають ті, хто підписує документи і здійснює рішення.

Генеральний прокурор України Владислав Дацюк під час зустрічі з журналістами повідімив, що ще до заяви у парляменті народного депутата Ігоря Квятковського про зловживання на ринку цінних паперів Генеральна прокуратура порушила три карні справи, пов'язані з цінними паперами. На думку Дацюка, в аферах замішені не лише українські, але й чужоземні шахраї, яких розшукує Інтерполь. Користуючись відсутністю в Україні відповідних законів, такі люди пропонують під заставу майна більйон кредитів, намагаючись отримати необхідні документи і зникнути. Пізніше Україні доведеться платити за цими документами. Генеральний прокурор не виключає можливости дублювання згаданих цінних паперів групою злочинців.Дацюк сказав, що відпустка Ю. Звягільського закінчилася 6-го грудня, але він покищо не зв'явився. А затриманих у Швайцарії його спільників після вироку швайцарського суду доставлять в Україну. Повідомив генеральний прокурор і про те, що під слідством перебувають чотири працівники прокуратури.

На запитання, чи достовірна інформація, що заступник голови Державного комітету з нафти і ґазу Євген Сухін заарештований за махінації з нафтою через його ж власне підприємство у Польщі, В. Дацюк відповів: „Його заарештовано за зловживання, крадіж в особливо великих розмірах, в тому числі й за те, що мав у Польщі".

Л. Кравчук запевнив, що в Україні немає підприємств, які погодилися під заставу свого майна взяти кредити. Він також уточнив, що кредити надаватимуться виключно уже приватизованим підприємствам. Подібні угоди можливі лише після укладення їх між емітентом і підприємством. Крім того, сказав Л. Кравчук, „ці дії здійснюються під наглядом Служби Безпеки України".

РІЗДВЯНИЙ КОНЦЕРТ В НЮАРКУ

Нюарк, Н. Дж. — Директор місцевої української католицької школи при парафії св. Івана Хрестителя сестра Марія Розмаринович, ЧСВВ, запрошує на традиційний різдвяний концерт, у якому виступлять шкільні та церковний хори під керівництвом Михайла Стащишина, молодші учні балетної школи, керівник — Рома Прийма-Богачевська, та солісти — Марія Волянська, сопрано, Богдан Яремко, скрипка, акомпаньятор — Галина Брух. Будуть виконані, між іншими, сценка на різдвяну тему (виступлять учні вищих кляс) у супроводі учнів нижчих кляс, які співатимуть колядки і щедрівки. Учні 3-4-ої кляс гратимуть на сопілках.

Концерт відбудеться у неділю, 18-го грудня, в церкві св. Івана Хрестителя, Сенфорд і Айві вул. в Нюарку, Н. Дж. Початок о год. 1-ій по полудні.

У ЗАХІДНІЙ ПІВКУЛІ ВСТАНОВЛЯТЬ СПІЛЬНИЙ РИНОК

Маямі, Фла. — В цьому місті відбулася зустріч керівників країн західньої півкулі, присвячена проблемам економічного розвитку реґіону, зокрема плянові створення своєрідного Спільного ринку, подібного до того, що об'єднує західньоевропейські держави.

Спостерігачі, коментуючи цю подію, підкреслюють, що не всі учасники зустрічі з однаковим ентузіязмом започатковують спільну справу. В той час, як президент Билл Клінтон не сумнівається в тріюмфові американської торговельної політики, лідери країн Центральної і Латинської Америки мають деякі застереження.

Як відомо, протягом десятиріч ЗСА, твердо обстоюючи вільну торгівлю, дійсно домоглися вільного доступу своїх товарів на південні ринки і, наприклад, на кінець 90-их років мають намір експортувати в Мехіко удвічі більше товарів, ніж у Японію. Американські компанії подвоїли свої доходи від експорту в цей реґіон за останні десять років. Латинська і Центральна Америка — це єдиний реґіон, з яким ЗСА мають плюсовий торговельний балянс.

Щодо південних країн, то їхній дефіцит у торгівлі зі З'єднаними Стейтами зріс до 20 біл. дол. Представники півдня все голосніше висловлюють припущення, нібито американці бояться конкуренції з боку костаріканських, мехіканських, арґентинських товарів. Ось чому президент Болівії Ґонзальо Санчез запропонував підписати не „туманно-невиразний" документ про загальні принципи торгівлі, а конкретний договір про створення зони вільної торгівлі у Західній півкулі з цілком певними цілями і завданнями. В заяві південноамериканських торговельних експертів з цього приводу говориться, що „для наших народів скасування торговельних перешкод на шляху американських товарів стало болючим кроком. Ми пішли на жертви, а представники півночі не поспішають".

Поблизу Галіфаксу затонув український корабель

Галіфакс, Н. Шкотія. — Український вантажний корабель, так званий сухогруз, під назвою „Сальвадор Альєнде" затонув у п'ятницю,9-го грудня, в Атлантичному океані, 1,200 кілометрів на південний схід від Галіфаксу.

З останніх повідомлень інформаційних агентств стало відомо, що двоє членів залоги вдалося врятувати, а семеро знайдено у воді вже мертвими. Інформації про долю 22-ох інших покищо не надходили.

Першими до місця катастрофи прилетіли військові гелікоптери американської морської сторожі, скинувши просто у воду вантаж з харчами і питною водою. Відтак до того місця поспішили риболовні і торговельні кораблі різних країн.

Український корабель плив з Тексасу у Гельсінки з великою кількістю рижу.

ВЕЧОРНИЦІ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ"

Тінек, Н. Дж. — Тут у суботу, 18-го лютого, в готелі Марріотт ет Гленпойнт відбудуться вечорниці „Червоної калини" із презентацією дебютанток та бенкетом. Гратимуть оркестри „Темпо" і „Луна". Одяг вечірній. Дебютанткам слід зголошуватися до 1-го січня 1995 року до Мирослави Савицької (718) 846-7051, у справі запрошень слід телефонувати до Володимира Воловодюка (201) 635-8814.

Українських громадян затримано в Лондоні

Київ (Р. Р.). — Газета „Вечірній Київ", з 9-го грудня надрукувала деякі подробиці щодо скандалу з товарними зобов'язаннями України, про що вже не раз ішлося на Верховній Раді т в українських газетах.

Про факт арешту у Великобританії двох громадян України, у яких сконфісковано товарові цінні папери, у Верховній Раді ніхто не заперечує. Голова підкомісії Верховної Ради з питань цінних паперів Ігор Квятковський сказав, що ситуація з товаровими зобов'язаннями стане більш зрозумілою після спеціяльної перевірки. Заступник голови Фонду Державного Майна Олександер Бондар вважає, що коли факт продажу цінних паперів підтвердиться, то це вплине на хід приватизації, оскільки товарові зобов'язання забезпечені великою частиною майна, отже це майно вже не підлягає приватизації.

Депутат І. Квятковський представив на сесії Верховної Ради копію товарового зобов'язання ч. 264 на суму 25 міл. дол. Такі цінні папери сконфісковано у двох затриманих. Зобов'язання були випущені згідно з указом колишнього Президента України Леоніда Кравчука з датою 7-го квітня 1994 року. Це якраз той час, пише автор публікацій, коли старий парлямент уже склав свої уповноваження, а новий ще не підтвердив своїх уповноважень. Трохи раніше, 31-го березня, Л. Кравчук створив Український Кредитний Фонд з правом продавати цінні папери, використовувати гроші за них, не віддаючи їх у державний бюджет, пише авторка статті Світлана Синякова. На заголовній сторінці під датою продажу зобов'язання 26-го серпня 1994 року є підпис президента Українського Кредитного Фонду, але нечіткий. Гроші за продане зобов'язання ч. 264 перераховані до цюріхівського банку на рахунок українського „Промінвестбанку".

У Кабінеті Міністрів, пише Синякова, їй відповіли, що, здається, всі 400 зобов'язань вже продані і що Україна виплачуватиме власникам цих акцій належні відсотки, щоб не втратити авторитет.

Як сказав 2-го грудня на Верховній Раді І. Квятковський, через чотири з половиною місяці після підписання указу було продано зобов'язань на суму 6 біл. 600 міл. дол. Тепер минуло вісім місяців, отож, виглядає, що продані вже всі зовов'язання. Таким чином під державні гарантії залучено 10 біл. дол.. Виступ Кв'ятковського неодноразово перерівав головуючий Олександер Ткаченко, який виключав мікрофон. Парляментарні фракції „Державність", „Рух„, „Реформи", „Центр" та інші вимагали неґайного розслідування цієї справи.

Л. Кравчук 6-го грудня повідомив, що попросив довідку від голови Українського Кредитового Фонду Костянтина Продана, і довідався, що жодного товарового зобов'язання не продано. „Це афера пройдисвітів, — запевнив Л. Кравчук. — Адже й доляри іноді фальшують!" Він висловив певність, що держава до товарових зобов'язань немає відношення. Кредити з їх продажу призначені приватним підприємствам, які самі вирішують брати чи не брати ці кредити.

І. Квятковський назвав Фонд ринку цінних паперів хаотичним, „коли ним займаються всі і ніхто: Міністерство економіки, Міністерство фінансів , Національний Банк України, Фонд Державного Майна", тому в комісії Верховної Ради готуються проєкти законів про цінні папери. Водночас буде з'ясовуватися правильність надходження грошей до бюджету.

ПЕРЕДРІЗДВЯНА ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ В УМ

Ню Йорк. — Управа і адміністрація Українського Музею влаштовують передріздвяну товариську зустріч у неділю, 18-го грудня, о год. 1:30 по полудні. Вступ—15 дол. Адреса УМ — 136 Друга аве. Заплянованo різдвяну програму, перекуску, відбудеться виграша.

Закордонні підприємства починають працювати в Україні

Джерзі Сити, Н. Дж. — Австралійська фірма „Кока-Кола Аматіл", акої 50 відсотковим власником є „Кока-Кола" Ко., повідомила, що розпочала процес постачання свого продукту у двох містах України, Києві та Львові.

У Києві „Кока-Кола Аматіл" розпочали працю у центрі постачання та продажу, а у Львові на спілку з львівською броварнею „Колос" домовились постачати кока-колу в Західню Україну. Билл Ґібсон, відповідальний за розвиток австралійської фірми, твердить, що нові галузі їхнього виробництва в Україні стануть зв'язком між існуючими відділами з Білоруссю, Словаччиною та Мадярщиною.

„Кока-Кола Аматіл" і „Колос" стали спільниками нової виробничої фірми, де власником 57 відсотків фірми є австралійці, а власником 43 відсотків українці. Вже розпочато у Львові будування нового приміщення для гуртівні, звідкіля будуть доставляти кока-колу по всіх областях Західньої України.

Тим часом інша фірма з цілковито іншим виробництвом, цим разом американське підприємство Кейтерпіллар, Інк. з Преторії в Іллиной отримало контракт на доставу потрібних приладів для розмонтування ядерного арсеналу України і Росії. Згадана американська фірма отримала контракт від Державного департаменту вартости 26 міл. дол. на доставу не тільки 58 потрібних машин їхнього виробу, але також це включає вишкіл як орудувати цією машинерією. Машинерію виробу Кейтерпіллар потрібно дла розмонтування літаків, підводних човнів та будови приміщень для збереження радіоактивних відпадків.

Ця допомога Україні здійснюється через Пентагон і включатиме у деяких випадках будівництво невтралізаційних приміщень, інсенераторів, доставу тяжкої машинерії, індустріяльних приборів, дізельного пального та бензини. Треба зазначити, що Кейтерпіллар є найбільшим у світі виробництвом земле-порушного обладнання.

Відбувся третій З'їзд ДПУ

Київ (Р. Р.). — Тут 9-11-го грудня відбувся 3-ій З'їзд Демократичної Партії України, який переобрав на голову партії Володимира Яворівського.

Національні демократи вирішили якомога активніше сприяти економічним реформам, наміченим Президентом України і, з цією метою, об'єднати свої зусилля з Українською Республіканською Партією, Конгресом Українських Націоналістів, Партією Демократичного Відродження України, представники яких були запрошені на з'їзд як спостерігачі.

Як перший крок до консолідації національно демократичних сил розглянуто перспективи об'єднання ДПУ і УРП.

З'їзд постановив, що ДПУ має активно протидіяти втягуванню України у СНД, запобігати профанації ринкових реформ та іншим руйнівним для України проявам, в тому числі формуванню в Україні „п'ятої колони російської імперії" Учасники з'їзду висловили протест проти політики Росії щодо Чечні й закликали громадян України щодня пікетувати амбасаду Росії в Києві.

ПРОФ. Р. ШПОРЛЮК В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в Америці влаштовує доповідь професора історії Гарвардського університету Романа Шпорлюка на тему „Сучасні проблеми української держави з точки погляду історика". Доповідь відбудеться у суботу, 17-го грудня, о год. 5-ій вечора в НТШ, 63 Четверта аве. в Ню Йорку.

В АМЕРИЦІ

У СУБОТУ, 10-ГО ГРУДНЯ, у місцевості Колдвелл, Н. Дж., віддаленої на 15 миль від Ню Йорку, загинув 50 річний Томас Моссер. Його смерть може б й пройшла незавваженою, як і багато інших у країні, якби не те, що загинув Т. Моссер у власній хаті при розпечатуванні отриманої пошти,коли в його руках вибухла бомба. З його смертю державні поліційні власті стверджують, що це діло одного й того самого вбивці, який від 1978 року в 15-ти спробах атакує академічно-технологічний та корпораційний світ, вбивши двох чоловіків і поранивши 23 інші особи. Не зважаючи на 16-річний період часу, вбивника досі не вдалось зловити.

З 28-ИМ ГРУДНЯ ВХОДИТЬ у життя новий закон, який не дозволятиме ніякому нафтоналивному суднові причалити до берегів ЗСА, якщо судно не має десятикратного забезпечення на свій товар. Згаданий закон є вислідом аварії нафтоналивного судна Екзон-Валдез у 1989 році при берегах Аляски, через який згадана околиця зазнала дуже багато шкоди. З цього приводу економісти уважають, що бензина до авт і олива для огрівання помешкань знову подорожчає, бо доставники будуть змушені покрити в такий спосіб свої нові видатки.

ЩОБ В ЯКИЙСЬ СПОСІБ запобігти кожнорічним пожежам лісів у західніх стейтах країни, які нищать не тільки ліси, рослинне та тваринне довкілля, але також людські оселі, лісоохоронна служба ЗСА хоче запропонувати зміну в управлінні лісів західніх стейтів.Вона пропонує для оздоровлення спалених просторів очистити ліси від повалених дерев і проріди надто густі ліси способами зрубання чи контрольованих пожеж.

АМЕРИКАНСЬКІ ОФІЦІЙНІ чинники в Панамі попереджають, що коли в короткому часі ЗСА не вирішать статусу кубинських втікачів, які перебувають у таборах, то протести, заколоти та бунти напевно повторяться. Панама дозволила на перебування кубинських втікачів на своїй території впродовж шести місяців, три з них вже пройшли, тому конечним є, вкінці вирішити це складне питання.

ДО ПІВНІЧНОЇ КОРЕЇ У неділю, 11-го грудня, прибули два американські сенатори для дискусій над ядерним договором, що його минулого жовтня у Женеві підписали ЗСА та Північна Корея. Сенатори Пол Саймон, демократ з Іллиной, та Френк Мурковскі, республіканець з Аляски,який до речі критикував згаданий договір, приземлились у Північній Кореї американським військовим літаком, першим який приземлився тут від часу Корейської війни у 1953 році. Вістку про це подали також засоби масової інформації Північної Кореї, підтверджуючи факт прибуття обидвох сенаторів і що їх привітав Сонґ Го Ґйонґ, дорадник комітету закордонних справ парляменту, та інші достойники.

У СВІТІ

БУКАРЕШТСЬКА ГАЗЕТА „Котідіянул" у своєму політичному додаткові „Альтернатива" вмістила статтю відомого румунського економіста, українця з походження, Ігоря Лемного під назвою „Німецьке диво, або Добробут для всіх". Покликуючись на знамениту книжку Людвіґа Ерґарда „Добробут для всіх", яка дала сильний поштовх позитивним післявоєнним економічним змінам у Німеччині, І. Лемний порівнює тодішні німецькі успіхи з першими досягненнями ринкового господарства Румунії та інших визволених від комунізму країн Східньої Европи. Автор радить користуватися конкретною історичною інформацією, щоб зрозуміти, чому „соціяльний захист на повинен ставати милосердною акцією шукачів виборчих голосів". Жодна політична сила, навіть якщо вона виступає під найгуманнішими гаслами, не може поділити „соціяльного пирога", якщо виробник, зацікавлений у вислідах своєї праці, не покладе того пирога на спільний стіл.

КИТАЙ ПРОГОЛОСИВ відновлення повновартісних дипломатичних стосунків з Албанією. Це сталося після візити до Тірани китайської урядової делеґації. Як відомо, Китай і Албанія зірвали свої дуже тісні зв'язки у 1978 році, коли китайці, втомлені „культурною революцією", відмовилися від ідеологічного доґматизму і стали на шлях економічних реформ.

ЦЕНТРАЛЬНЕ БЮРО статистики Російської Федерації повідомило, що державний зовнішній борг Росії зртосте до кінця 1995 року до 135 біл. дол. На початку цього року він становив 112,7 біл. дол. Затверджений урядом порядок сплати зовнішньої заборгованости зобов'язує Росію виплатити протягом трьох найближчих років 38,5 біл. дол.

ПАРИЗЬКА ГАЗЕТА „Пуен" оприлюднила дані, що стосуються власників найбільших у світі багатств, а також їхньої загальної кількости. Отже, кількість більйонерів у маштабах плянети зросла зі 143 осіб в 1987 році до 349 у 1994 році. Найбільше багатіїв у ЗСА —120, далі йдуть Німеччина — 42, Японія — 36, і як не дивно, Мехіко — 24. Найбагатшими підприємцями є японський власник залізниць і готелів Йотіякі Цуцумі (8.5 біл. дол.), власник американської комп'ютерної фірми Майкрософт Вілліям Ґейтс (8.2 біл. дол.), американський фінансист Воррен Баффет (7.9 біл. дол.) та керівник швайцарської фірми Гофман Лярош Пауль Зехер (7.8 біл. дол.).

ЯКЩО ПОВАЖНО БРАТИ інформацію Центрального телеграфного агентства Північної Кореї, то треба зробити висновок, що існує безпосередній зв'язок між комуністичною ідеологією і осінньою міграцією птахів. Недавно агентство повідомило, що лелеки в цьому році затрималися з відлетом у теплі краї, бо „не встигли виплакати все своє горе з приводу смерти великого вождя та батька Кім Іль Сонга".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00.
Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Торгівля, ідеологія і наркотики

Усі три названі в заголовку взаємосуперечні чинники знайшли собі місце на конференції латиноамериканських держав, плюс З'єднані Стейти, в Маямі на Фльориді, яка відбулася 9–10-го грудня ц. р. Заступлені були 34 країни Центральної і Південної Америки, всі — за вийнятком Куби. Скликано ту конференцію для можливости обговорення безмитної торгівлі в країнах Південної Америки і ту ідею пітримував президент Билл Клінтон, який виголосив у прикметному йому пропагандивному тоні промову, запевняючи, що така безмитна торгівля, яку заведено вже між ЗСА, Канадою і Мехіко та обговорюється в південносхідньому азійському обширі, принесе благо „нашим дітям і внукам". Але між учасниками конференції були репрезентанти країн, для яких найважливішою справою було все ще існування Куби, як єдиної диктаторської комуністичної держави, яка є ганьбою для всіх чесних еспаномовних країн. Знову ж присутність Мехіко заактуалізувала на тій конференції проблему нелеґальних імігрантів в Америці, які переходять головно до ЗСА почерез довжелезний кордон між ЗСА і Мехіко — без ніяких природних бар'єрів. Відомо ж, що більшість тих нелеґальних латиноамериканських імігрантів рвуться до Америки не тільки в пошуках, але й перепачковують прерізні наркотики, займаються шиpенням їх в усіх великих американських містах, заробляючи величезні гроші на затруднюванні осіб різного віку, чоловіків і жінок, від шкільної молоді до високих достойників. Звичайно, пожвавлення міждержавної торгівлі в наслідок скасування мита, — вирішення одностайного становища супроти комуністичної Куби з Фіделем Кастром та призадума над засобами, що їх треба застосувати для ліквідації царства Фіделя Кастра і вся велика та різноманітна проблема наркотиків, які для деяких латиноамериканських країн є питанням простого існування — все воно варте зустрічей і ділових нарад. Але кожна така конференція вимагає довгої підготови фахівцями. Зі сторінок американської преси з „Ню Йорк Таймсом" у проводі трудно дізнатися, чи дійсно ота вершинна конференція у Маямі була ділово підготовлена, чи скликано її з ініціятиви президента Билла Клінтона на швидку руку, щоб доказати його активізм та направити дещо підупалу популярність. Але пригадується, як президент Клінтон переводив в Конгресі законопроєкти про реформи існуючої системи охорони здоров'я, пригадується історія схвалення у Конгресі закону проти злочинности. Воно якось не робить враження поважної законодавчої праці і, може, тому спричинилося, поруч із іншими причинами, до катастрофічної прогри Демократичної партії у виборах 8-го листопада ц. р. Зручною безупинною фразеологічною пропагандою можна було виграти президентські вибори на тлі тодішньої економічної рецесії, але не можна зберегти популярність на довшу мету, повторюванням раз-у-раз фрази про дітей і внуків, яким треба залишити кращу Америку з добробутом особливо середньої верстви, яка насправді найбільше тратить.

Народи Південної Америки — горді і вразливі на будь-який чужинецький диктат і поквапні до бунтів. Чи можна буде зберегти 33 країни Центральної і Південної Америки у солідарному фронті безмитної торгівлі в обличчі таких проблем як наплив наркотиків і нелеґальних імігрантів до ЗСА — це дуже сумнівна справа, вартість якої докаже лише практика майбутнього.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

М. Мельник

ПОЛІТИКА Л. КУЧМИ СТАЄ ВИРАЗНІШОЮ

I

Зразу ж після виборів Президент України Леонід Кучма заявив, що запропонує Верховній Раді проєкт закону, який зробив би російську мову „офіційною" мовою України. Заява та викликала радість серед тих людей, які йому допомогли стати Президентом, і обурення серед українських патріотів. Виходить, що протести ті увінчалися успіхом. Останніми часами Кучма ні разу не заторкнув проблеми „офіційної" мови. У своєму виступі перед Національною Академією Наук (НАН) 3-го листопада він заявив: „Тут ставилося питання щодо мови. Я завжди казав, що державна мова має бути одна. Але в Україні понад 50 відсотків російськомовного населення, і ми повинні на це зважати".

На недавній пресовій конференції Л. Кучма знову сказав, що державною мовою України є українська. Цікаво теж завважити, що у своїй програмовій доповіді перед Верховною Радою 11-го жовтня Кучма вживав окреслення „український народ" замість „народ України". Він теж заявив, що буде „максимально сприяти дальшому відродженню української мови та культури...".

Тому можна заключити, що в ділянці українізації справи виглядають набагато краще тепер, ніж зразу ж після виборів.

Щодо Росії, то справи теж виглядають набагато краще тепер, ніж раніше. Кучма старається поліпшити і економічні, і політичні відносини між Україною і Росією. Україна стала членом Міждержавного Економічного Комітету Економічного Союзу (МЕК). Та український Уряд і далі продовжує стояти на становищі, що Україна не буде брати участи в таких організаціях як СНД чи МЕК, якщо там створяться наддержавні органи влади, які обмежили б суверенність України.

Я маю враження, що якраз тепер можна завважити ще один показник принципової політики Кучми щодо Росії. Як знаємо, обі сторони опрацьовують проєкт договору, що його Єльцин і Кучма кілька тижнів тому мали підписати в Києві. Та українська сторона вимагала, щоб, між іншим, в договорі Росія ґарантувала непорушність кордонів України. Дотепер Єльцин на те не погоджувався. Було б дуже недобре, коли б на тому основному пункті Кучма поступився. Покищо він не поступається. Чи Верховна Рада у теперішньому складі схвалила б такого роду договір? Мабуть, ні. З огляду на такі позиції і українські і російські росіяни сильно в Кучмі розчарувалися і починають займати до нього вороже становище. З другої сторони, воно щораз далі виглядає, що зросійщений українець Кучма стає правдивим укрїнцем і в майбутньому не буде завдавати собі додаткового труду, щоб дістати політичну підтримку серед українських росіян.

У жовтні минулого року заголовок моєї статті звучав: „У боротьбі за конституцію і виборчий закон — без компромісів". Дуже приємно було завважити, що Кучма в тій ділянці, мабуть, на компроміси не піде. У своїй програмі, що її Кучма подав до Верховної Ради 11-го жовтня, він заявляє, що „Лише очолювана Президентом сильна і наділена повноваженнями вертикально збалянсована виконавча влада ...здатна сьогодні ...розгорнути ...перебіг економічних реформ". На пресовій конференції 1-го листопада Президент заявив, що для нього можливі будь-які компроміси, крім компромісів відносно двох проблем: реформи і прерогативи виконавчої влади.

Щоб стабілізувати політичне життя, Україна потребує нової конституції, яку до речі, не можна б змінити під принагідним політичним тиском. Недавно Верховна Рада затвердила ще одну конституційну комісію, співголовами якої є Президент Кучма і голова Верховної Ради Олександер Мороз. Може якраз Кучмі вдасться створити і впровадити в життя конституцію, яка дала б Україні сильну президентську владу і яка не дозволила б Верховній Раді продовжувати у безконечність бюджетний дефіцит. Та й тут можна собі дозволити на певну дозу оптимізму.

(Закінчення буде)

Василь Дідюк

УНС — ДРУГА МЕТРИКА

Цього року українська спільнота в ЗСА і Канаді врочисто і радісно відзначає 100-річчя своєї найстаршої і найбільшої установи — Українського Народного Союзу. По містах і містечках цих обох країн збирається українська громада, щоб гідно відзначити цей ювілей — вшанувати своїх попередників, які своїми ідеями і невсипущою працею заклали основи під цю установу установ, що не лиш встоялася супроти ворожих хвиль, але викарбувала в історії українського поселення своє вагоме ім'я — сторіччям свого існування. За словами нашого видатного письменника Уласа Самчука, йдучи „слідами піонерів", прямує наша союзова спільнота і далі в майбутнє, набираючи дальшої снаги в праці для своєї громади і свого народу, радіючи її дотеперішніми успіхами та спільно задумуючись і шукаючи поради один в одного над тим, як би це найкраще промостити шлях до дальших успіхів нашому „Союзові ідей, праці та інтересів" у нових обставинах та мавши на увазі нові можливості і потреби членства та всієї громади.

Коли задумаємося над самими початками створення УНСоюзу, мусимо собі пригадати, що впарі з фінансовим забезпеченням своїх членів, про що й досі дбає ця установа, в її началі на першому місці був поставлений інший преважливий аспект справи: змагати до того, щоб кожен українець у Вільному Світі належав до цього власне „Союзу ідей, праці та інтересів" і спільно змагав до поліпшення своєї долі з одного боку і рівночасно всіми своїми силами і засобами допомагав своєму народові в його змаганнях до кращого завтра.

Сьогодні це вже записаний в історії факт, що усвідомлення незрячої маси „греко-католиків" і „русинів", що становили першу хвилю українських переселенців у Новому Світі сто років тому, та зорганізування і перетворення їх у свідому свого роду і своєї місії українську громаду треба завдячувати у першій мірі нашій Церкві та Українському Народному Союзові. Це відноситься і до нащадків цих переселенців, для яких Церква і УНСоюз та його пресовий орган „Свобода" були дослівно „всім", коли мова про релігію та національність. Тому і членську грамоту УНСоюзу цілком оправдано вважалося за „другу метрику" — метрику національну.

Очевидно, що часи змінилися. Сьогодні наша громада своєю зорганізованістю та моральним, культурним і матеріяльним доробком становить далеко не останню з того „множества", з якого складається „одне" в ЗСА і Канаді. Щобільше, інші етнічні громади в цих країнах можуть нам оправдано позаздрити нашій зорганізованості і нашому доробку. Просто, в нічому не змінилася, а то ще збільшилася вартість тих наших метрик: церковної, яку наша дитина одержала при хрищенні в церкві, та національної, яку становить членська грамота УНСоюзу, вибрана для неї її батьками, бабусями чи іншими кревними і приятелями. Мова про ту „метрикальну" вартість членської грамоти УНСоюзу поза тією іншою практичною вартістю життєвого забезпечення, без якого сьогодні ніяка дбайлива людина і родина в ЗСА і Канаді не може обійтись.

Погляньмо коротко на ту істину, що в кожної людини своя доля. Ті наші нащадки, яким з ласки долі судилося виростати і виховуватись у своїй родині та своїй громаді, мають усі передумови на те, щоб виростати на свідомих членів цієї громади. Але не всім судилося однаково, не для всіх доля ласкава.

Припустімо, що дитина опинилася поза рідним оточенням, поза українською громадою, припустімо, що їй довелося виростати у мішаному подружжі, а могло статися і таке, що вона опинилася у сиротинці, що залишилася сиротою у громадському і особистому житті і призабула, чи взагалі їй ніколи не було відомо, звідкіля виводиться її рід, її спадщинний корінь. І саме тоді, коли ця дитина знаходиться у чужому оточенні, коли ж вона самотня, приходить на пору ця спасенна вартість забезпеченевої грамоти УНСоюзу — матеріяльного і морального характеру.

Згадаймо для прикладу Студійну забезпеченеву грамоту УНСоюзу. Її матеріяльна вартість велика, бо коли батьки придбали її з днем народження своєї дитини, вона, закінчивши 18 років, отримає від 3,000 до 10,000 долярів, що напевно їй придасться — у фінансуванні студій чи на інші потреби. А якщо ця грамота має додаткове забезпечення платника, тоді на випадок смерти платника вкладок ця грамота звільнена від вкладок і забезпечений студент одержить повну суму забезпечення. Проте, поминаючи матеріяльну вартість грамоти УНС, існує ще один преважливий момент, момент морального „забезпечення" молодої людини. Бо раніше чи пізніше напевно прийде пора, що вона погляне на цю грамоту — і у випадку, коли ця молода людина з тих чи інших причин опинилася оподалік життя української громади, вона застановиться і почне шукати за своїм спадщинним національним коренем, вона зацікавиться, хто були ці батьки чи дідусі, бабусі, кревні чи приятелі, які придбали для неї цю грамоту — і цим самим у ній почнеться її поворот до свого рідного оточення, її розшукування за своїми предками, їхньою історією, їхнім духовим світом. Поглянувши на цю „другу метрику" — у цієї молодої людини мусить прийти процес національного усвідомлення і від цієї хвилини в неї почне формулюватися думка, що український народ і вона — це одність.

Висновок ясний і логічний: як першим обов'язком батьків є охристити свою дитину в церкві, так і другим обов'язком є придбати для неї цю „другу метрику", в Українському Народному Союзу.

Богдан Австралюк

„Дацол"

I

Якщо вам колинебудь доведеться їхати поїздом у сторону Рівного з Бродів, погляньте у вікно, і ви побачите недалеко за Бродами, де ще перед Першою світовою війною проходив кордон між Австрією і Росією, непогане село, що зветься Верба, в якому ще за польських часів частина населення розмовляла російською мовою, тож вже ті, які жили на захід від Бродів, уважали це село за відстале — дурне. Якщо на ярмарку у Бродах чи в Дубні трапився вам співбесідник, якого вам хотілося зневажити, ви питали його, чи він часом не з Верби. Якщо, наприклад, дитина не захотіла умиватися, то мати могла питати її: „Ти що думаєш, що ти у Вербі живеш?" Казали, що навіть дівка не мала права піти покупатися в „баню", поки не вийшла заміж. Чим ставали старі дівки у Вербі, не будемо згадувати. До Першої світової війни Верба належала до Росії, по війні зайняли її поляки.

Мешкає в тому селі бойова тітка Каська Крутихвіст — жінка ще моложава і рухлива, не зважаючи на те, що чоловік її Микита ось уже кілька десятків років живе в Америці. Дітей у Крутихвостів не було, Каська живе із своєю старою, напівглухою і напівсліпою матір'ю. Тільки подумати: де Верба, а де Америка, але от уявіть собі: просте англійське слово, яке увійшло немов своє в ужиток українців в Америці, довело до немалого замішання у жителів Верби і майже не довело до арешту Каськи.

Та не буду забігати поперед батька в пекло, а розкажу все по порядку, як то із-за одного американського слова „дацол" (that's all) ціла Верба перевернулася догори ногами. З середи на четвер приснився Катерині дивний сон: приснилось їй, що стала вона власницею млина. Чоловік нібито повернувся з Америки і вони купили млин. Млин меле, селяни стоять і придивляються, як сиплеться білий порох — мука! І раптом млин зупинився. Перестали крутитися жорна й настала мертва тиша. Розбудилась у цій тиші Каська і не могла збагнути, що це все може означати. Злізла з печі баба Пріська й розтолкувала Касьці: „Доню, все, що ти бачила у сні, добра не ворожить. Якщо колеса крутяться, життя буде неспокійне, але як млин зупинився, очікуй смерти котрогось із господарів млина. Пиши йому, доню, листа, нехай їде додому, бо чує моє серце, ой чує". І такого страху нагнала баба Пріська на Каську, що скоро зібралася вона, вхопила два карбованці і півкопи яєць, направилась до сільського дячка, щоб той написав листа до чоловіка в Америку.

Дячок покрутив карбованцями в пальцях, уважно перерахував яйця і сказав: „Сідайте, тітко! Рука даючого побачить Єрусалим... Що писати, кому?" Каська вийняла лист чоловіка з Америки, який тримала завинений в хустку, вказала дякові адресу: „Напиши йому, щоб негайно приїздив додому, бо бачила я віщий сон. Млин бачила я. Крутився, крутився і зупинився! Що помре хтось із господарів. Щоб негайно приїздив!" Дячок написав листа, докладно скопіював адресу й віддаючи його в руки Касьці сказав: „Не журіться, тітко, Бог не видасть, то свиня не з'їсть". І Каська попленталась до Бродів, щоб з певнішого місця ніж Верба вислати лист до далекої Америки. Тільки після того, як кинула лист до поштової скриньки, Каська з полегшою віддихнула, а три тижні пізніше Микита Крутихвіст отримав лист від Каськи, і читаючи, думав: „Крейзі ці баби, бігме крейзі. Приснився їй млин і я мушу кидати ґуд джаб. Ні, того не буде, раніше як за рік, не поїду! Пішлю їй кілька долярів. Нехай потерпить". Микита Крутихвіст нашкрябав листа, вияснив жінці, що тепер приїхати не може, бо якраз дістав добру роботу. „А покищо надсилаю Тобі 20 американських долярів і дацол, — твій Микита". Минуло знов три тижні і прийшов лист від Микити до села. Тремтячими руками завинула Каська лист в хустину і знов побігла з фунтом масла до дяка, щоб відчитав їй листа. Прочитав він його до самого кінця, аж до кінцевих слів „посилаю тобі 20 долярів і дацол". Розвів руки дяк і сказав: „Хоч убийте мене, не знаю, що це таке 'дацол', то якесь закордонне слово. Напевно якийсь американський предмет, може щось з одягу, але заждіть, тітко, отримаєте доляри з дацолом, принесіть показати, що то таке той американський дацол".

Отримавши листа від Микити, Каська знов стала кожноденним відвідувачем пошти. Урядник-поляк питався: „Цо ці потжеба?" А Каська повторювала: „Може грошей ще нема, але подивіться, може 'дацол' вже прийшов?" Не знаючи, що це таке отой „дацол", урядник перепитував і Каська відповіла, що чоловік не пише, що це воно, отой „дацол". Може то якась шуба американська — хутро, може панчохи, а може щось на сніданя? Не пише!

„Немає нічого, — закінчив урядник пошти, — як тільки надійде, ми повідомимо вас". І ціле село вже знало, що Каська очікує якесь американське чудо, що зветься „дацол".

(Закінчення буде)

Д-р Яромир Оришкевич

ВІЙСЬКОВА МІСІЯ ЗСА В УКРАЇНУ

II

Може це зайве, може занадто критичне, але кортить сказати кілька слів про нашу резиденцію. Вона становила собою ізольований комплекс, хоч і з усіма вигодами. Був лише один телефон, один телевізор, ресторан із обмеженими годинами праці. Удень наші склади матеріялів були під замком, але увечорі це було місце пожвавленої діяльности — персонал, відповідальний за перелік майна і постачання, переглядав усе, щоб поповнити запаси в клініках.

На жаль, виявилося, що Міністерство Охорони Здоров'я України не дало нам згоди на щеплення. Вони вважали, що спершу необхідно провести досліди крови (методом так званого титрування), щоб точно встановити, чи немає загрози якихось побічних алергічних реакцій чи ускладнень після застосування наших американських вакцин (W. H. O.-approved).

Щодо такого ставлення я не міг позбутись почуття, що справа щеплення навмисно затримана, бо наш проєкт пішов проти інтересів представників Міністерства Охорони Здоров'я. Ця думка прийшла мені мимохідь, але я маю слушні причини до таких думок. Візьмім для прикладу такий факт: коло 80 відсотків препаратів і ліків, потрібних в Україні, привозять головно із Росії. Українське Міністерство Охорони Здоров'я докладає усіх зусиль, щоб тримати Україну залежною від російських достав. Як не як, але Україна витрачає коло одного більйона долярів річно на лікувальні засоби. В таких справах російські і українські апаратчики лихі на якість американських вакцин, і зацікавлені в тому, щоб український споживач не мав змоги переконатись, що російські вакцини, в порівнянні з американськими, є малоефективні, тобто ними не варто користуватись. В кожному випадку, добробут власного населення стає жертвою.

Через усі ці несподівані ускладнення наші лікарі бадали і пробували лікувати дітей, хворих на печінку чи жовчевий міхур, але не маючи даних від проби крови, не могли, наприклад, достовірно встановити, чи хвора дитина на гепатит (запалення печінки) чи ні. Таким чином у своїй діягнозі вони мусіли покладатись виключно на інтерпретацію симптомів і перебадання. А чи ці симптоми були наслідками радіяції можна було лише здогадуватись (час покаже, чи ці симптоми загостряться або стихнуть). До речі, наші лікарі (полковник Аскольд Мосійчук і майор Іня Євич), запрошені як консультанти до дитячого шпиталю ч. 14, мали нагоду бадати дітей з водянкою головного мозку, левкемією, гемофілією та іншими хворобами. Але тому що ніщо не було відповідно розроблено і апробовано для потрібних дійових заходів, важко було б працювати без конкретного уточнення завдань і обов'язків.

Значна частина діяльности нашої місії зосереджувалася в Київському центральному військовому шпиталі, де ми оглядали і лікували військовиків, які чистили Чорнобиль. Але найбільше ми опікувались дітьми, що страждали від Чорнобиля, перший тиждень в районному шпиталі міста Козелець (Чернігівська область), куди дорога тривала дві і пів- години, а згодом у військовій санаторії для дітей в місті Боярка (Київська область), 45 хвилин від нашої резиденції.

Згідно з оригінальним пляном, головним завданням нашої місії мали бути зустрічі пізнавального характеру, обмін інформаціями, узгодження параметрів тренінґу з демонстрацією і практичним використанням нашої лікувальної методики. Однак майже відразу, тільки ми взялись до праці, не було ніякого сумніву, що нас тут потребують передусім як лікарів. Отже наша місія дуже швидко скінчилась тим, що ми оглядали, радили і лікували пацієнтів згаданих шпиталів. Це раз назавжди визначило напрямок нашої діяльности, а проблеми тренінґу довелось залишити на боці. Нас постійно потребували. Коли хтось з наших професіоналістів тільки оглянув хворого, пацієнти це уважали великим досягненням. А якщо ми хворого іще й лікували — це вже був справжній тріюмф.

Не раз траплялося, що наші шпитальні приміщення та засоби були настільки переповнені обладнанням і людьми, що службовці мусіли замикати двері, залишаючи усе, що було, поза дверима без догляду, не зважаючи на вимоги безпеки та можливості нещасливих випадків або пожежі.

Ті серед нас, які займалися лікуванням хворих, гостро відчували, що як швидко вони не працювали б, ніколи не обслужать усіх бажаючих. І, мабуть, не було іншого виходу, як зосередити головну увагу на дітях. Але й тут обставини склались так, що бажаючих привести на бадання своїх дітей було більше, ніж ми могли дати собі раду. Досить поширеною була практика приходити з подарунками (тобто з хабарями), прохаючи оглянути в першу чергу їхніх дітей. Ми засадничо ніяких дарів не брали, а черговість приймання вирішували за своїм розсудом.

Особливу проблему мали спочатку наші дентисти. Як перебороти почуття недовіри, навіть остраху, коли пацієнт раптом зустрічається з невідомою, навіть загадковою апаратурою і методикою, як, наприклад, методика, яку вживав я? Нема більше полоскання водою — до рота встромляють висмоктувальну трубочку. Цілком відмінний спосіб свердління і пльомбування (високоефективні свердла для зубів доставили нам компанії Бресслер і Шофу). Наприклад, технік-сержант Тоні Джексон опрацювала і вживала оригінальний спосіб водопроводу для свердління і пльомбування зубів: вона крапельками додавала воду до високошвидкісного свердла за допомогою шприца, і слідом за тим вона другим, але порожнім шприцом висмоктувала цю воду, а потім третім шприцом висушувала.

(Закінчення буде)

Автор — дентист, проживає біля Вашінґтону, є підполковником Національної ґвардії ЗСА.

Подвійний ювілей УНС у Лос Анджелесі

30-го жовтня ц. р. Український Народний Союз святкував бенкетом 100-ліття свого існування та 45-ліття 257-го Відділу УНС у Лос Анджелесі ім. Джана Годяка. Відзначення цих ювілеїв відбулось на бенкеті у залі Українського Культурного Осередку при співучасті до 300 осіб.

Після відспівання американського гимну і молитви „Отче наш" місцевим хором „Кобзар" та молитвою, яку перевів о. мітрат Петро Леськів, парох української католицької церкви ім. Рождества Пречистої Діви Марії, Люба Keске-Понятишин, голова 257-го Відділу УНС, познайомила публіку із членами Управи відділу та гостями: Калина Снилик, заступник голови; Микола Медвідь, секретар; Зоряна Keске, асистентка секретаря; Теодор Стельмах, касир і Григорій Макух, впорядчик („сарджент ат армс"). Гості: Джой Бріттан і Катерина Годяк.

У розваговій частині програми хор „Кобзар" під дириґентурою Григорія Голутяка відспівав „Засвіт встали козаченьки" муз М. Лисенка, „Жито мати", обр. Вірйовки, „Ой продала дівчинонька курку", обр. о. Галутяка, і „Коломийки" при співучасти танцювального ансамблю під проводом Андрія Бачинського, муз. Ярославенка. Ця танцювальна група виконала два танки — „Привіт" та „Закарпатський". Дж. Бріттан, відома кабаретова вокалістка, відспівала декілька популярних українських пісень в англійській мові. Ідея перекладати українські пісні на англійську мову є дуже корисна, бо зацікавлює українською піснею тих, які не розуміють української мови.

Головним промовцем на бенкеті була Марта Лиско, секретар УНС. Вона промовляла перше в англійській мові, а опісля в українській. У своїй промові М. Лиско подала коротку історію УНС: 15-го вересня 1893 року о. Григорій Грушка заснував газету „Свобода". Сьогодні „Свобода" є щоденником, нерозлучною духовою підтримкою для всіх українців у діяспорі. У „Свободі" о. Грушка піддав думку, що треба у зорганізований спосіб допомогти коло 300,000 іміґрантів, які мали великі труднощі, щоб акліматизуватись у новому середовищі. У лютому 1894 року створилось братство із 13-ма відділами. Метою його було: допомагати хворим та виплачувати посмертне, закладати читальні та вечірні школи, ширити просвіту між народом, хоронити нарід перед визискуванням його. „Сьогодні УНС є найбільшою і найстаршою братською забезпеченевою і громадською організацією в ЗСА і Канаді. Її основний прихід — це 20 різних типів модерного забезпечення. УНС видає щоденник „Свобода", пресовий орган, який віддзеркалює вільну думку і є шанований українською спільнотою у цілому світі. УНС видає також „Український Тижневик" в англійській мові і дитячий журнал "Веселка". УНС уділяє стипендії студіюючій молоді. Відома відпочинкова оселя і центр українського культурного життя Союзівка завдячує своє існування УНСоюзові. Продаж 100 років свого існування УНС був все першим там, де треба було матеріяльно і морально допомогти Україні. Спеціяльний Фонд Відродження України добігає сьогодні пів мільйона дол. Тому, що головний дохід УНС залежить від забезпеченевої діяльности, М. Лиско закликає батьків забезпечувати своїх дітей в УНС, бо в цей спосіб вони не лише матимуть користи із забезпечень, але й домомагатимуть посередньо через УНС нашим братам і сестрам в Україні.

Слова М. Лиско зробили велике враження на присутніх, включаючи К. Годяк, доньку відомого українського фільмового актора Дж. Годяка. Вона, хоч не говорить українською мовою, гордиться своїм походженням. Таких на залі було багато. Гучне „Многая літа" супроводило церемонію краяння ювілейного торту, символу 100-ліття УНС та 45-ліття місцевого Відділу УНС. Майстрами церемонії програми були М. Медвідь в англійській мові та К. Снилик в українській. Свято-бенкет закінчилось відспіванням хором „Кобзар" та присутніми українського національного славня.

У підсумках можна з певністю ствердити, що вся імпреза була вдала. Громадянство мало нагоду познайомитись з величезними здобутками УНС і відчувало його вагу у всіх аспектах буття діяспори та української спільноти в Україні.

Ігор Лесик

Хор „Кобзар" з дириґентом Г. Голутяком.

Група дівчат з танцювального ансамблю

Замість квітів на свіжу могилу нашій дорогій членці бл.п. ЯРОСЛАВІ ОРЕНЧУК складаємо через 107-ий Відділ СУА 350.00 дол. на Фонд Суспільної Опіки СУА.

ТАНЯ ТАТАРКО

У „Свободі" з 26-го листопада 1994 р. в подяці бл. п. РОМАНА ГУГЛЕВИЧА, я не подала через неувагу, зложених пожертв на НТШ в його пам'ять: по 100 дол. — Володимир і Анна Рак, Ольга Гуглевич, Богдан Гуглевич.

дружина — О. ГУГЛЕВИЧ

ПОДЯКА

В пам'ять покійного

св. п. інж.

ЗЕНОНА КОХАНОВСЬКОГО

який упокоївся 7-го вересня 1994 р. в Торонто, замість квітів на могилу покійного зложили пожертви на піддержку Української Академічної Гімназії у Львові — члени родини і друзі.

Галина Кохановська	$1,185.00
Андрій Винницький	50.00
Зірка Кудла	50.00
Віра і Ярослав Вергановські	25.00
Богдан Бігус	20.00
Орест Джулинський	40.00
Ольга Зелена	25.00
Христина Болюбаш	20.00
Антін і Чарльз Баррет	20.00
Є. Максимець	20.00
Юлян Гаринський	25.00
Дарія і Нестор Хабурські	20.00
Марія Фішер-Слиж	20.00
Стефанія Король	25.00
Ірина і Андрій Коморовські	25.00
Галина і Андрій Бугель	30.00
Богдан і Іванна Яців	20.00
Сидір і Марія Тимак	50.00
Данило і Оксана Струк	50.00
Зеновія Камінська	50.00
Оксана Калиновська	10.00
Олександер і Софія Скоп	100.00
Леся і Роман Луцькі	100.00
Тов. Інженерів в Канаді інж. Юрій Курис — голова	50.00

Сердечно дякуємо всім жертводавцям, а опечаленій дружині покійного ще раз висловлюємо наші щирі співчуття.

За Управу Тов. Приятелів У.А.Г. у Львові
Є. НОВОСАД, голова

В глибокій скорботі повідомляємо, що 10-го грудня 1994 р. на дев'ятьдесятому році трудолюбивого життя, відійшла від нас у вічність

бл. п.

ВАРВАРА ПРОЦИК з дому БИРИЧ

Покійна була активною в Україні, арештована за зв'язки з підпіллям і вивезена з чоловіком на Сибір 1948 року. До ЗСА прибула 1969 року.

ПАРАСТАС відбувся 12-го грудня в похоронному заведенні Рінальді у Сільвер Спрінг, Меріленд, а похорон 13-го грудня 1994 р. на цвинтарі Св. Марії у Філядельфії, Па.

Горем прибиті:
син — СТЕПАН з дружиною ЛЮБОЮ
внучка — ОКСАНА
внук — РОМАН з дружиною ЛІДОЮ
рідні і близькі в Україні і на Сибірі.

Опечалені горем повідомляємо рідних, приятелів і знайомих, що в неділю 27-го листопада 1994 р. відійшов у вічність на 85-му році життя наш найдорожчий ЧОЛОВІК, БРАТ, ШВАҐЕР І ВУЙКО

бл. п.
д-р

КОРНИЛО ФИЛИПОВИЧ

абсольвент Духовної Академії у Львові і Українського Вільного Університету в Німеччині, народжений 1910 року у Вірлеві, Західня Україна

ПАРАСТАС ВІДБУВСЯ в понеділок 30-го листопада ц.р. в похоронному заведенні при вул. 22-ій у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — у вівторок 1-го грудня ц.р. в год. 9:15 з того ж похоронного заведення до церкви св. о. Миколая при вулицях 24-ій і Поплер, а опісля на цвинтар П.Д.М. на Факс Чейсі, Па.

Похоронами займалося похоронне заведення М. і А. Насевичів (109 East Tabor Rd., Phila, PA.)

Горем прибиті:
дружина — МАРІЯ
сестра — СОФІЯ ВОНТОРСЬКА з мужем ОЛЕКСАНДРОМ та сином ЗЕНОНОМ
братова — ЙОСИФА з родиною
братанка — ДАРІЯ з родиною
стриєчні брати — ЄВГЕН з дружиною ОЛЬГОЮ і сином АНДРІЄМ з родиною
— НЕСТОР з родиною
швагрова — ОЛЬГА ЛЕВИЦЬКА з мужем ОЛЕКСАНДРОМ і сином — ЮЛІЯНОМ з родиною
кузинки — ОЛЕКСАНДРА ПРОЦИК з родиною
— МИКОЛА ПРОЦИК
— ОЛЕНКА СЛІВІНСЬКА з чоловіком СТЕНЛІ і дітьми МИХАЙЛИКОМ, НАТАЛКОЮ І КАТРУСЕЮ
та ближча і дальша родина в ЗСА й Україні.

У П'ЯТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ у вічність нашого найдорожчого і незабутнього МУЖА, БАТЬКА, ВУЙКА і ДІДА

бл. п.

МИХАЙЛА БУРЧАКА

була відправлена

ПАНАХИДА

в п'ятницю 9-го грудня 1994р. о год. 8:00-ій ранку в церкві

св. Арх. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й. та в Івано-Франківську на Україні.

Про молитви просять:
дружина — ЛЮБА
син — АНДРІЙ
донька — ХРИСТИНА з мужем ІВАНОМ БОЙКО та маленький МИХАЙЛО ПЕТРО

З сумом повідомляємо українську громаду, що вранці 11 грудня 1994 року в Ню Йорку померла на 86-му році трудного життя вдова видатного правозахисника, засновника Української Гельсінкської групи і її Закордонного Представництва генерала Петра ГРИГОРЕНКА

св. п.

ЗІНАЇДА МИХАЙЛІВНА ГРИГОРЕНКО

(нар. 16.X.1909 р.).

Висловлюємо глибоке співчуття синові Андрієві з дружиною Марією й дочками Тетяною і Ольгою, ближчій і дальшій родині, в Росії й на Україні, численним друзям, громаді.

Організація „Людські права в XX сторіччі" (Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи)

Ділимося тяжкою вісткою про те, що в неділю 11-го грудня 1994 р. в Ню Йорку після тяжкої хвороби померла, проживши 85 років, наша дорога МАМА І БАБУСЯ

ЗІНАЇДА МИХАЙЛІВНА ГРИГОРЕНКО (з родини ЄГОРОВИХ)

народжена 16 грудня 1909 р. в м. Богоявленську Рязанської обл. в Росії.

Прощатися з тілом можна в п'ятницю 16 грудня від 2-ої до 9-ої год. в похоронному заведенні Петра Яреми (129 E. 7th St. New York).

ПАНАХИДА — о год. 7-ій вечора.

ПОХОРОН відбудеться в суботу 17-го грудня 1994 р. з церкви св. Андрія Первозванного на українському православному цвинтарі у С. Бавнд Бруку, Н. Дж., о год. 12-ій по полудні.

У глибокому смутку:
син — АНДРІЙ ГРИГОРЕНКО з дружиною МАРІЄЮ
внучки — ТЕТЯНА і
— ОЛЬГА
родина в Росії.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ПОКІЙНІЙ!

Ділимося сумною вісткою, що в неділю, 27-го листопада 1994 р., відійшла у вічність на 94-му році життя наша найдорожча МАМА, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ

бл. п.

МАРІЯ ЛЕВИЦЬКА з дому ІЛЕВИЧ

вдова по бл. п. судді Богданові Левицькому.

ПАНАХИДУ відправлено в п'ятницю 2-го грудня 1994 р. в похоронному заведенні Callanan Mortuary, Hollywood, CA.

ПОХОРОННІ відправи відбулися 3-го грудня 1994 р. в церкві Неустаючої Помочі Пречистої Діви Марії, Лос Анджелес, Ка.

Тлінні останки поховано на цвинтарі Calvary Cemetery 4201 Whittier Blvd. Los Angeles, CA.

Залишені в смутку:
донька — ТЕТЯНА
син — ОЛЕГ з дружиною ЛАРИСОЮ
внуки — КАЛИНА з мужем д-ром ОЛЕГОМ СНИЛИКОМ
— ВСЕВОЛОД з дружиною ОЛЕЮ
правнуки — КСЕНЯ
— АДРІЯНА
— ОЛЕКСАНДЕР
та ближча і дальша родина в ЗСА і Україні.

Замість квітів на могилу покійної проситься складати пожертви на Фонд української бабусі і сиротинці в Україні.

В Чикаґо відзначили 50 річчя бою під Бродами

Станиця Братства колишніх Вояків 1 УД УНА в Чикаго відзначила 23-го жовтня ц.р. святочною академією 50-річчя битви під Бродами, що тривала від 13-го до 22-го липня 1944 року.

Святкування почалися в катедрі св.Миколая, де Владика Інокентій відслужив в супроводі отців Молебень та Панихиду за полеглих під Бродами. Щоб віддати честь полеглим, прибули в одностроях та з прапорами вояки 1 УД УНА, УПА, СУВ, Вільне Козацтво та місцева громада. Змістовну проповідь про працю та посвяту для рідної України виголосив Владика Інокентій Лотоцький.

Свято в залі школи почалося апелем учасників бою під Бродами, членів місцевої Станиці, яких є 18. До них та до всіх присутніх, а було їх понад 250 осіб, звернувся коротким словом голова станиці пор. Степан Стрільчук. Святкове слово виголосив ст. стр. Роман Висоцький, учасник бою під Бродами та полонений в більшовицьких таборах. Ось кілька його думок ...„1944 рік. Наказ приготуватися до виїзду на фронт.Ми мали станути віч-на-віч з ворогом і заговорити до нього мовою сили. Сьогодні важко відтворити всі наші психічні перживання, наші останні листи до рідних. Зворушаючо було спостерігати, як в дорозі на схід вітали нас й прощали наші земляки.Були випадки, що мама чи сестра зустріли брата чи мужа, знак хреста, сльоза прощан-ня і поїзд їхав далі ...

Фронт. Не було часу вжитися у фронтову атмосферу.Скоро, після приїзду, Червоній Армії вдалося оточити німецькі війська. Тільки малій частині вдалося прорватися з оточення. Особисті переживання вояка в небезпечній ситуації важко описати, важко в деталях вжитися в той трагізм переможеного.

Чи можна битву під Бродами назвати трагедією? Ні в якому разі - український вояк виявив максимум витривалости, посвяти і патріотизму. Оця постава українського вояка найбільш денервувала противника, бо він знав, що ця зустріч не є остання на полі брані.Чи створення Дивізії можна вважати неуспіхом ? Ні ! Ми сповнили свій обов'язок, до якого приготовлялися...

...Український вояк Дивізії „Галичина" може з гордістю поглянути на пройдений свій шлях. Шлях боротьби не все є шляхом успіхів - пермог, є шляхом і невдач"...

Два твори на скрипці : „Мелодію" М.Скорика та „Угорський танець", ч.5, Й.Брамса виконала на високому мистецькому рівні скрипалька-віртуоз Дарія Чорна-Городиська. Фортепіановий супровід д-ра К.Кішка. Дуже зворушливою була декламація „Броди", Л.Рихтицького,яку з повним розумінням та відданістю виконав молодий декляматор Б.Василик.Дві точки на бандурі виконала артистка Оксана Родак-Луценко. Коротку поезію „Ми рушаємо", Б.Бори, виконали молоді юначки-пластунки.

Фінальною частиною програми був виступ місцевого заслуженого хору „Сурма" під керівництвом проф. Романа Андрушка. Хор „Сурма" - це окраса цілої громади . В першій частині виступав чоловічий хор, а в другій мішаний. Кожна пісня прозвучала знаменито, а деякі, як „Воскресла", „За рідний край", „Далека Ти, а близька нам, кохана Вітчино", викликали сльози радости серед присутніх. Бравурно звучали пісні:„Вкраїно, Мати", „За Тебе, Україно" і „В'язанка стрілецьких пісень". Фортепіяновий супровід спочивав у вмілих руках д-ра Катерини Кішки.

Братство Колишніх Вояків 1 УД УНА в Чикаго видало цікаву і гарно оформлену однодніввку , „В пам'ять тих, що віддали життя за волю України". Це пропам'ятне видання на 30 сторінок підготовили старшини - Орест Городиський і Юліан Чорний.Поміщено цікаві спомини І.Мелінишина, Р.Висоцького, С.Левицького та звідомлення із відзначень 50-річчя бою під Бродами у Львові та Бродах, М.Бендини.

Для підготови святкувань 50-річя бою під Бродами був покликаний окремий комітет з числа учасників цього великого бою. Комітет тісно співпрацював з Управою Станиці.В склад комітету увійшли:Р.Андрушко - голова, В.Партикевич-заступник, Т.Боднар - секретар, Р.Гаврих - член, М.Черевайло - член.

Свято закінчено українським державним гимном.Членам Комітету і Управі Станиці Братства належиться висловити признання за добре зорганізовану і переведену академію для відзначення 50-ої річниці битви під Бродами.

С.Ґоляш

Знаменна імпреза імпреза на „Михайлівці"

В неділю, 2-го жовтня ц.р., в залі-їдальні парафії св.Архистратига Михаїла, у Філядельфії відсвятковано пам'ять про Патріярха Йосифа та відслуження Служби Божої на дворі, на терені „Михайлівки". Службу Божу, що попередила це торжество, відслужили о. митрат Ярослав Жовнірович й о. Олег Жовнірович.

Вступне слово виголосив мгр Роман Дубенко. Його слово припало до вподоби багаточисельній авдиторії. З черги виступила з декляраціею віршика „Отче наш" Марійки Підгірянки маленька Стефця Наконечна. Її виконання дуже припало до вподоби слухачів, дякуючи Юлі Шашаровській, що дитину приготувала до виступу. Після маленької Стефці виступила Надя Петрик, виконавши вірш Ярослава Балана, спеціяльно написаний на цю імпрезу. Її логічні акценти й мистецька подача були на доброму рівні. Всіх виконавців нагороджено рясними оплесками.

Після цього виконано інсценізацію, складену з віршів Богдана Стефанишина, що їх підібрав ще за свого життя св.п. Володимир Шашаровський.

На роздоріжжях тьми, одчаю –
неждана, щасна благовість:
на сцену світу виринає
наш Каторжник – сибірський гість.

Із запертим віддихом парафіяни слухали інсценізації. Кожна стрічка ілюструвала справжню подію. Вранці погоди не передбачалось.

На площу в зелень трав,
прибуло повно люду.

Все мов кристал роси,
мінливо мерехтить.
Дивіться !!! Люди !!! Бог
зіслав нам ласку, чудо!
І сонця злотий диск
відкрив небес блакить.

Горять свічки в руках
мирян. Вечірня тиша.
В процесії – поглянь! –
там Патріарха стать !
В історію святця день
вересневий впишуть:
„На площу з ним зійшла
Господня Благодать."

●

Прекрасні стрічки вірша читали: Марко Клос, один із найкращих членів колишньої Театральної Студії Молоді, що поставив інсценізацію разом із Юлею Шашаровською, співачкою - солісткою й акторкою „Театру в п'ятницю", Ярослав Климовський, адміністратор З'єднаного Театру ім. І.Котляревського, згодом черговий адміністратор Оперного Театру у Львові й актор українських театрів у західній Україні, Юрко Наконечний, що багато разів брав участь у виступах, якими керував Володимир Шашаровський, Надя Петрик, що приїхала з сім'єю з України,вона звертала на себе увагу, виступаючи в імпрезах Свят-Михайлівської парафії. В неї дуже добрий акторський хист.

Марко Клос мав зарекордований голос Патріярха Йосифа та його вмонтував у текст.

Промовляв Патріярх
своє вдумливе слово.
Скрізь заграва зросла –
це язики від свіч.
Він посвятив і хрест на
місці для будови,
Благословив народ в ту
голумяну ніч.
Слова його святі,
єднальні та потужні,
З любов'ю збережім
священний заповіт...
Який великий він – наш
Патріярх цей мужній,
Що нас, дітей своїх, в
твердий збив моноліт.

Слово Патріарха невимовно зворушило авдиторію та провадило всіх у стан мов би якогось заворожен-ня.

Після цього наступила Господня молитва „Отче наш", в якій молільники дякували Богові за повернення Патріарха з большевицького заслання.

Отче наш, Ти, що єси на небесах...

Ми, діти Твої, приносимо щиру подяку Тобі - Господи!

за ласку велику Твою, за те,що зберіг і прислав нам вибранця свого, України Мойсея - Патріярха Йосифа.

...Нехай святиться ім'я Твоє...

По вік-віки за таланти,що їх дав Ти Йому:

мудрість велику, силу духа надлюдську, любов

всеобіймаючу і вірність Тобі й Україні.

У кожній частині господньої молитви зверталися молільники до Всевишнього, прохаючи його ласк.

І НЕ ВЕДИ НАС У СПОКУСУ , АЛЕ ІЗБАВИ НАС ВІД ЛУКАВОГО...

І дай нам силу вибранця Твого, Блаженішого Отця

нашого Йосифа, щоб ми всі, як один, змогли взяти

на плечі наші хрест Його та донести до Золотоверхого Києва, а Йому, Патріархові нашому, дай Отче Наш, вічний вінець слави.

...АМІНЬ

І.Зарудський

SVOBODA
• Established 1893
• Oldest and foremost Ukrainian-language a daily in the United States
• Published daily except Sundays, Mondays and holidays

The Ukrainian Weekly
• Established 1933
• English-language weekly newspaper offering Ukrainian perspective on the news
• Published Sundays

PUBLISHED BY THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION
30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302 • (201) 434-0237

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ
18-го ГРУДНЯ 1994 р.

Вест Істон, Па. Річні збори 137-го Відд. ім. Богдана Хмельницького відбудуться о год. 1:30 в залі церкви св. Духа. Буде вибір управи на 1995 р. Проситься членів взяти участь у зборах. Гр. Прашик — предс., М. Колодруб — кас., — Ст. Колодруб — секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПООДИНОКІ ОСОБИ, ЩО

АДМІНІСТРАЦІЯ НЕ БУДЕ ПОМІЩУВАТИ ЖОДНИХ ОГОЛОШЕНЬ

якщо попередні рахунки НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

ВСІ РАХУНКИ МУСЯТЬ БУТИ ЗАПЛАЧЕНІ ДО 15 ДНІВ ВІД ДНЯ ОДЕРЖАННЯ РАХУНКІВ